

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours/Programme 3rd Semester Examination, 2022-23

SANHGEC03T/SANGCOR03T-SANSKRIT (GE3/DSC3)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

SECTION-A

1. अधोलिखितेषु पञ्च प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः। 2×5 = 10
- (क) स्वप्नवासवदत्तमिति नाटकस्य स्वप्नाङ्कः कः ?
- (ख) भासस्य कति नाट्यग्रन्थाः समुपलभ्यन्ते ? तेषु श्रेष्ठग्रन्थस्य नाम किमस्ति ?
- (ग) उदयनस्य मन्त्री कोऽस्ति ? तस्य उद्येश्यविषये लिख्यताम्।
- (घ) कोऽस्ति उदयनस्य प्रधानशत्रुः ? कस्तं पराजितवान् ?
- (ङ) मगधराजदर्शकस्य भगिनी कस्मिन् अनुरक्ता जाता ?
- (च) 'कौतुकमालिका' इति पदस्योल्लेखः कुत्र प्राप्यते ?
- (छ) 'स्वप्नवासवदत्तस्य दाहकोऽभून्न पावकः॥'— कस्योक्तिः ?
- (ज) को आसीत् वसन्तकः ? उदयनस्य राज्यस्य नाम किमासीत् ?

SECTION-B

2. अधोलिखितेषु यथाभिमतं प्रश्नद्वयस्य उत्तरं लेख्यम् — 10×2 = 20
- (क) अभिज्ञानशकुन्तलमिति नाटके प्रथमाङ्के मत्तमातङ्गवृत्तान्तः यथोपस्थापितः तथा वर्णयित्वा अस्य वृत्तान्तस्य नाटकीयतात्पर्यं विचार्यताम्।
- (ख) अभिज्ञानशकुन्तलमिति नाटके विदुषकचरित्रस्य प्रयोजनीयता का आसीदिति आलोच्यताम्।
- (ग) अभिज्ञानशकुन्तलमिति नाटके धीवरवृत्तान्तस्यनाटकीय तात्पर्यं विचार्यताम्।
- (घ) अभिज्ञानशकुन्तलमिति नाटकमाश्रित्य संक्षेपेण विचार्यतां कथं प्राचीनसमीक्षकैः कालिदासस्य उपमैव एवं प्रशंसिता अस्ति यत्— 'उपमा कालिदासस्य'।

3. निम्नलिखितेषु चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः। तेषु एकः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयः। 5×4 = 20
- (क) न खलु न खलु बाणः सन्निपात्योऽयमस्मिन्।
मृदुनि मृगशरीरे तुलराशाविवाग्निः॥ – इति श्लोको व्याख्यायताम्।
- (ख) स्वप्नो नु माया नु मतिभ्रमो नु क्लिष्टं तु तावत् फलमेव पुण्यम्।
असन्निवृत्तै तदतीतमेते मनोरथा नाम तदप्रपाताः॥ – इति श्लोको व्याख्यायताम्।
- (ग) चित्रे निवेश्य परिकल्पितसत्त्वयोगा
रूपोच्चयेन मनसा विधिना कृतानु
स्त्रीरत्नसृष्टिरपरा प्रतिभाति सा मे
धातुर्विभुत्वमनुचिन्त्य वपुश्च तस्याः॥ – इति श्लोकः व्याख्येयः।
- (घ) सानुमती अथवा अनसूया इति अनयोः यथेच्छमेकस्या चरित्रविश्लेषणं क्रियताम्।
- (ङ) टीका लेख्या – शकुन्तला।
- (च) टीका लेख्या – धनमित्रः।
- (छ) संक्षेपेण चतुर्थाङ्कस्य विषयः प्रतिपाद्यताम्।